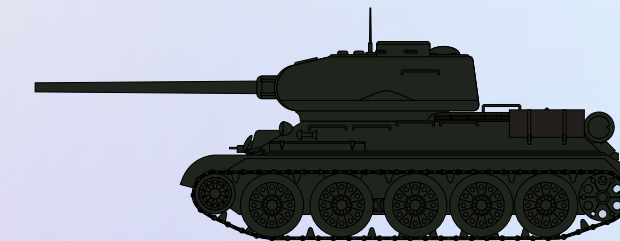

ОСОБЛИВОСТІ НАБУТТЯ, НАЛЕЖНОСТІ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВ НА ОПІВ, СТВОРЕНІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ

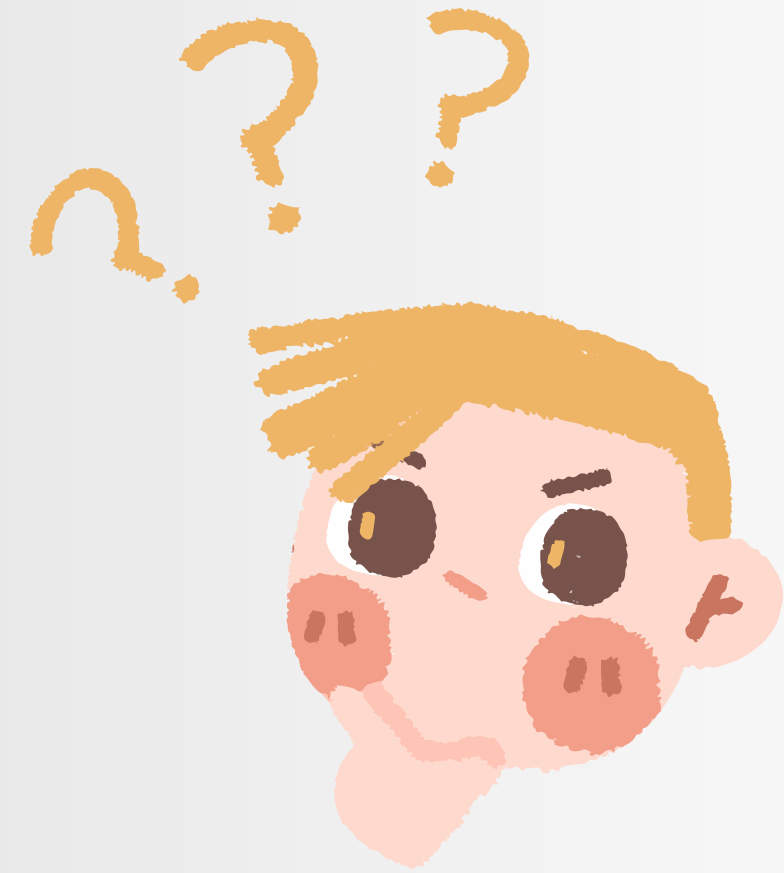

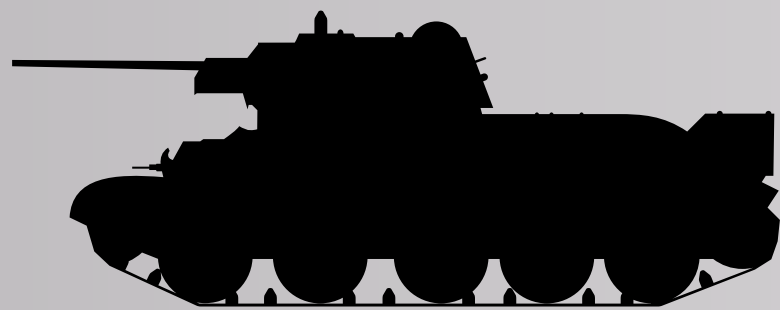
Євген Головач
провідний професіонал з
інтелектуальної власності

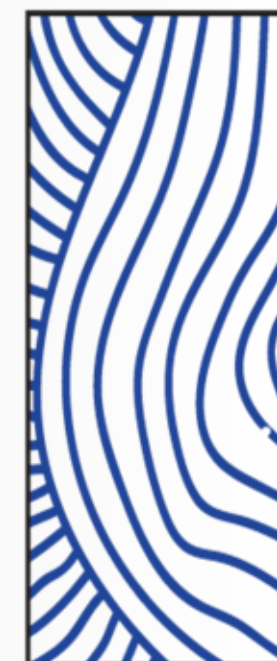
Проблемне питання

**Об'єкти права інтелектуальної власності, створені
військовослужбовцями: відсутні трудові відносини**

Таким чином, у законодавстві України існувала прогалина щодо правового регулювання розподілу прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені військовослужбовцями під час проходження військової служби. Потреба у її вирішенні особливо актуалізувалася в нинішній умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації.

Нові законодавчі ініціативи

17 березня 2025 року у Верховній Раді України було зареєстровано проєкт Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку із проходженням військової служби» (реєстр. №13110)(15 квітня Верховною Радою України прийнято за основу та проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку із проходженням військової служби» (реєстр. №13111).

Мета законопроєктів №13110 і №13111:

Були покликані нормативно врегулювати розподілу прав інтелектуальної власності на об'єкти, що створюються військовослужбовцями зв'язку з виконанням службових обов'язків, а також окремих питань набуття та здійснення прав інтелектуальної власності державою в особі суб'єктів сектору безпеки і оборони.

Основні розробники:

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України

Головне управління військової юстиції Міністерства оборони України

Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій

Історія розгляду

Законопроект **№ 13110** прийнято за основу 15.04.2025.

04.11.2025 прийнято в цілому Верховною Радою України

29.01.2026 підписано Президентом України.

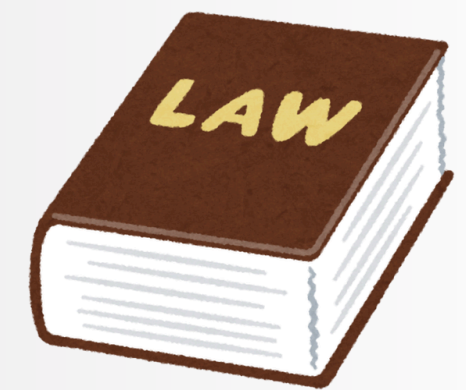
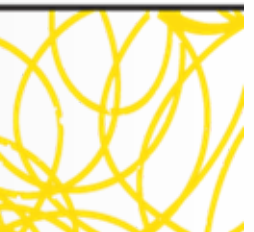
01.02.2026 Закон України № 4671-IX від 04.11.2025 “Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення окремих положень у частині майнових прав інтелектуальної власності” набрав чинності

Законопроект **№13111** прийнято за основу 14.05.2025.

21.08.2025 прийнято в цілому Верховною Радою України 241 голосом народних депутатів.

10.09.2025 підписано Президентом України.

12.12.2025 Закон України № 4585-IX від 21.08.2025 “Про внесення змін до деяких законів України щодо прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку з проходженням військової служби” набрав чинності

Доповнено наступне законодавство

Цивільний кодекс України (розширено перелік суб'єктів прав ІВ в статті 421, доповнено статтю 429 нормами про права ІВ на об'єкти, створені військовослужбовцями у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби *(особисті немайнові прав інтелектуальної власності належать військовослужбовцю, який створив такий об'єкт, а майнові - суб'єкту, визначеному законом)*).

Закони України:

Про охорону прав на винаходи і корисні моделі (стаття 9¹)

Про охорону прав на промислові зразки (стаття 8¹)

Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів (стаття 7¹)

Про авторське право і суміжні права (стаття 14¹, ч.7 статті 36)

Про військовий обов'язок і військову службу (глава X¹ Інтелектуальна, творча діяльність на військовій службі, статті 43¹ та 43²)

Про правовий режим майна у Збройних Силах України (розширено поняття «військове майно», доповнено статтю 2 щодо ліцензій, стаття 3¹)

Статут внутрішньої служби Збройних Сил України (стаття 16¹)

Особисті немайнові та майнові права

Особисті немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби, **належать військовослужбовцю**, який створив зазначений об'єкт.

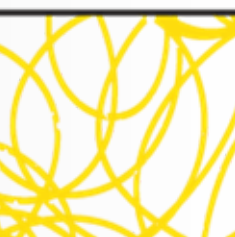
Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби, **належать державі в особі** органу, визначеного статтею 43² ЗУ "Про військовий обов'язок і військову службу", якщо інше не передбачено законом.

***Винахід (корисна модель, промисловий зразок, компонування)** вважається створеним у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби, якщо він створений військовослужбовцем:*

*у зв'язку з виконанням **службових обов'язків, визначених відповідно до статутів** Збройних Сил України та інших законів України;*

з використанням службової інформації, досвіду, отриманого під час проходження військової служби, озброєння, військової та спеціальної техніки або іншого військового майна.

Винахідник, автор який створив винахід (корисну модель, промисловий зразок, компонування) у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби, **подає повідомлення про створений об'єкт** у порядку, визначеному Статутом внутрішньої служби Збройних Сил України.

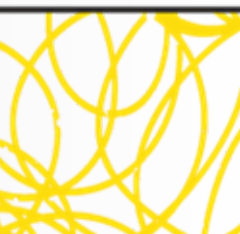
Прийняття рішення

Орган, визначений частиною другою статті 43² ЗУ "Про військовий обов'язок і військову службу" (**наприклад, Міноборони**), протягом **4 місяців** від дати отримання повідомлення про створений об'єкт винахід (корисну модель, промисловий зразок, компонування) приймає рішення **про необхідність подання до НОІВ** заявки на державну реєстрацію винаходу (корисної моделі, промислового зразка, компонування) або про збереження винаходу (корисної моделі, компонування) як **інформації з обмеженим доступом**.

Міноборони **письмово повідомляє автора** (винахідника) про прийняте рішення протягом десяти робочих днів від дати його прийняття, у разі подання заявки на державну реєстрацію додатково протягом десяти робочих днів від дати подання заявки повідомляє винахідника про подання заявки із зазначенням дати її подання.

З метою забезпечення національної безпеки України за заявою органу, визначеного частиною другою статті 43² ЗУ "Про військовий обов'язок і військову службу", в заявці на державну реєстрацію винаходу (корисної моделі, промислового зразка, компонування, авторського права на твір) можуть не зазначатися відомості про автора (винахідника).

Також Міноборони має право доручити іншій особі завершити незавершений твір, передбачений цією статтею, вносити зміни у такий завершений твір, супроводжувати його ілюстраціями, передмовами, післямовами.

Право на винагороду та переважне право

У разі реєстрації винаходу (корисної моделі, компонування, промислового зразка), створеного у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби, за відповідним органом або прийняття ним рішення про збереження такого винаходу (корисної моделі, компонування) як інформації з обмеженим доступом винахідник (автор) **має право на одержання винагороди** у порядку та розмірі, визначених Кабінетом Міністрів України.

Якщо посадова інструкція (функціональні обов'язки) військовослужбовця прямо передбачає (передбачають) створення творів певних видів, авторська винагорода за створення і використання таких творів, а також за перехід прав на них **може бути включена до грошового забезпечення**.

Якщо орган, визначений частиною другою статті 43² ЗУ "Про військовий обов'язок і військову службу", не виконає зазначених законом вимог у встановлений строк, право на реєстрацію винаходу (корисної моделі, промислового зразка, компонування) **переходить до винахідника або до його правонаступника**.

У такому разі за відповідним органом зберігається **ПЕРЕВАЖНЕ ПРАВО** на придбання ліцензії. Порядок реалізації переважного права **встановлюється Кабінетом Міністрів України**.

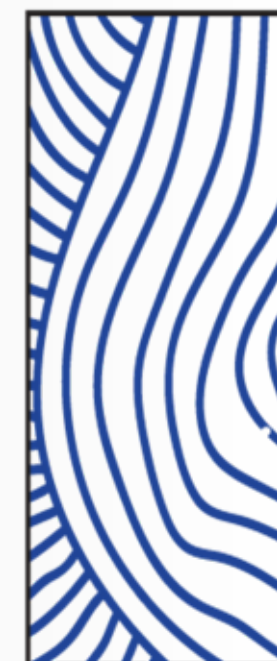
Розпорядження правами

Міноборони та інші органи, які здійснюють управління військовим майном, здійснюють майнові права ІВ, у тому числі видають ліцензії (дозволи) на використання ОПІВ фізичними та/або юридичними особами, самотійно та/або **через структурний підрозділ**, військову частину, орган військового управління, заклад, установу, організацію, суб'єкта господарювання, що належить до сфери їх управління та уповноважений на укладення правочинів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Порядок видачі ліцензій (дозволів) на використання об'єктів права інтелектуальної власності, що належать державі в особі Міністерства оборони України та інших органів, які здійснюють управління військовим майном, затверджується **Кабінетом Міністрів України**.

Військові частини **наділяються** майновими правами інтелектуальної власності для виконання поставлених завдань та/або здійснення господарської діяльності, дозволеної законом, в обсязі та порядку, визначених Міністерством оборони України, іншими органами, які здійснюють управління військовим майном.

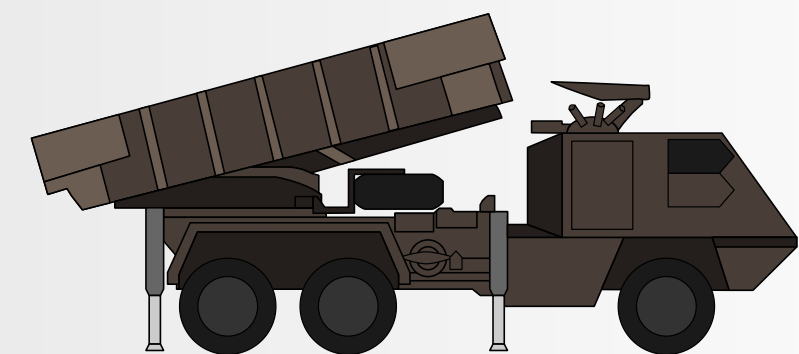
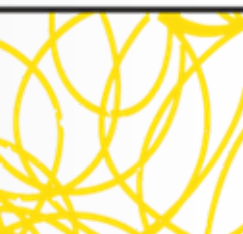
*Наприклад, в Міноборони діє **Інструкція з набуття, здійснення та захисту прав інтелектуальної власності в системі Міністерства оборони України**, затверджена наказом Міністерства оборони України від 29.05.2025 № 343, якою визначено, що загальне керівництво роботою із виявлення, набуття, здійснення, охорони, захисту та управління правами інтелектуальної власності у системі Міноборони здійснюється заступником Міністра оборони України відповідно до розподілу повноважень через **підрозділ з питань інтелектуальної власності**.*

Висновки

1. Завдяки законодавчим змінам **врегульовано** розподіл прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені військовослужбовцями під час проходження військової служби.
2. Держава (а саме держава в особі) стає повноправним **суб'єктом прав ІВ** (відповідно набувати та розпоряджатися правами ІВ).
3. Варто звернути особливу увагу **на критерії**, що може вважатися ОПІВ, створеним у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби.
4. Також варто звертати увагу на наявність **переважного права**, якщо держава не набула права ІВ на винахід (корисну модель, промисловий зразок, компонування) у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби.
5. **Тому потрібно враховувати**, наприклад суб'єктам господарювання у разі залучення військовослужбовців до розробки різних технічних рішень, особливості набуття, належності та здійснення прав ІВ у військовослужбовців має **багато специфічних особливостей** в порівнянні з працівниками або особами, що залучаються на умовах цивільно-правових договорів.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!!!

